

Titel: Merkværdig, sandfærdig og tilforladelig Beretning om den bugede Ræv, som var bleven Proviand-Forvalter i Niels Klims Rige.

Citation: "Merkværdig, sandfærdig og tilforladelig Beretning om den bugede Ræv, som var bleven Proviand-Forvalter i Niels Klims Rige.", i *Luxdorps samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 16*, ?, 1771, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-1_016-shoot-workid1_016_009.pdf (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Luxdorps samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 16

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Merkværdig, sandfærdig og tilforladelig Beretning om den bugede Ræv, som var bleven

Proviant-Forvalter

i

Niels Klims Rige.

Kiøbenhavn, 1771.

2

Bor Ræv, som havde faaet det Navn Lumske Bug, fordi han saa lumske vidste at fylde Bugen paa sig, havde en Fader, som var Proviant-Forvalter. Da denne mærkede, at Lumskebug røbede strax i Barndommen en sleben og skalkagtig Hierne, antog han dette (thi alle Fædre, dog mest Modre, dømmes stedse paa det fordeelagtigste om deres Børn) som et stort Tegn paa, at Sønnen var ret oplagt til Studeringer, og at der af ham vel kunde fremspire en Griffenfeld. Han fik da tiligen Informator; men, ihvor troeligen han end blev informeret, saae man intet Griffenfeldiansk hos ham, ingen Skiønsomhed, ingen Vittighed til Bogen, men vel en Slags Lumskehed og oplagt Hierne til Skiølsstykker. Han blev da endelig Student; thi Faderen, som Proviant-Forvalter, havde baade Flesk og Smør at smøre med. Da Faderen nu mærkede, at der var ingen Forhaabning om Griffenfeldter, ja, at han ikke engang dueede til at være Skoleholder paa Landet, og som Lumstebug selv ingen Lyst havde til Studeringer, blev der i Tide giort Ansøgning om, at han skulde være sin Faders Eftermand i Brodet, en Tieneste, som han ret var stikket

3

til; thi hans Forfødder lignede Magneten, og havde en overmaade rar tiltrekkende Kraft. Faderen dør, gammel og mæt af Dage og Jux, dog til al Lykke ikke, førend han havde fra først og tilsidst oplært Lumskebug (der dog selv var lumske og skalkagtig nok af Naturen; thi Tydsken siger: Art von Art) i alle Trekker og Kneeb. Faderens Død gav ham mange Penge, og den feede Bestilling at være Proviant-Forvalter ved Floden. Hør nu engang, hvorledes Lumskebug bar sig ad. Der var saa omtrent fire tusende Kiør, der tiente for Matroser: af disse vare stedse et got Antal frie for Klims Tienester, fik Lov at reyse paa deres egen Haand til Gøes, for at øde sig i Sømandskabet, og giøre sig andre Fordele. Disse frie Kiørs Proviant skulde høre Klim til; men man vil sværge paa, at Keyseren fik aldrig nogen Underretning derom, men at Lumskebug beholdt Provianten, som skal have udgiort forfærdelige store Penge-Summer. Det var ikke nok dermed, men han snød endog de Kiør, som gjorde Klims Tieneste; thi Baade kiøbte han under Prisen, og alle Ting for ferre Penge, end de, han oppebar af Klim; til hvilken Ende han aldrig brød sig

4

om, hvad Afskrab han samlede tilsammen til Kiørerne, naar han kuns kunde faae got Kiøb, og skakkre paa alt; som for Er. 4ts. paa et Pund Smør, og saa videre efter Advenant. Og dog oven i Kiøber gav han ikke Matroserne den fulde Vegt engang, som Keyseren havde tilstaaet dem. Saaledes snydende baade paa Indkiøb og Vegt, fik han en forfærdelig tyk Bug, og det smukke Navn DE Lumskebug. Men alt dette Snyderie var dog saa got som intet imod al den Mængde Frie-Kiørs Kost, som han gandske og reent ud beholdt. Klim fik dette at vide. Han kom i Arrest. Alting blev ham overbeviist, og hans Straf blev at miste Brødet og alle sine Midler. Det var en meget haard Straf, meente man; men Lumskebug loe kuns deraf. Han havde i Tide udtransporteret sine Juxerier, og det man fandt i hans Værelser hiemme hos ham selv, forholdt sig kuns dertil, som Een til Halvfemsindstyre. Lumskebug, saaledes fluppen fra Strikken, hvis værdigste Candidat han stedse havde været, tog ud paa Landet, under Foregivende der at søge og tilbetle sig det daglige Brød hos

nogle af sine Venner. Men her havde Ræven sine mange Tyve-

5

Koster, og levede Fyrstelig, dog i Førstningen incognito. Siden efterhaanden udvirkede han ved Breve og Stikpenge, at han fik en Bestilling igien paa en frisk. Nye Bestilling, nye Juxerier. Lumskebug kunde nu have været lykkelig, hvis han havde kunder ladet være at stiele; men Forfødderne vare alt for virksomme. Keyseren (thi Klims Aarvaagenhed er af alle bekiendt) fik atter hans Kneeb at vide, samt hvorledes han forrige Gang havde faaet udpractiseret sine Juxerier, ved hvis Hielp han siden var kommen til Brød igien. Klim meente, at det denne Gang ikke burde gaae saaledes til. Lumskebug maatte lugte Strikken; hans bestukne Patroner og Medholdsmænd fik og en Rem af Huden, og alle hans Juxerier blev den Gang rigtig opspurgt, fundne og confisqueerte. Man havde ondt ved at faae ham op ad Stigen, saa tyk og forædt var hans Bug; men han blev dog omsider lykkelig og vel hængt. Det var en almindelig Mode den Gang i Klims Rige, at alle Embedsmænd, som frygtede for Virkningen af deres Kneeb, udtransporteerte deres Penge, som de Perfas og nefas havde samlet sig, til fremmede Banqvæt, for siden

6

i den onde Tid at have noget at holde sig vel med, foruden Stikpenge til Vedkommende, for derved at snige sig ind i Naade og Embeder igien, naar den første Storm var forbi. Klim kom i Erfaring om dette, og lod den Forordning udgaae, at de Dyr, som førte saaledes deres Penge udaf Landet til fremmede Stæder, skulde uden al Eftergivelse strax ophænges; og, som Livet er kiert, endog for Dyrene, indjog dette saadan en Skræk, at Pengene forbleve i Riger. Denne Proviand-Forvalter havde nogle Halv-Brødre som ligeledes maatte see Kiøge Høns. Vanskabningen med Hunde-Hoved og Ræve-Kløer, som giøede saa ubarmhiertigt-hundsk af Borgere og Almue, og som havde giort til Stats-Maxime, at de undbilibteerte Dyr skulde hver Uge have fire Faste-Dage, og klippes til Vinteren i Frost-Veyr, maatte paradere ved Siden af Lumskebug, som endog fik Sælskab af en anden Halv-Broder, som, efterat have spillet tre Gange Fallit, fandt Midler og Udveye til at blive en stor Herre, Excellence og Indcasserer. Han tog rigtigt og nøyagtigt nok imod Skatten; men Klim fik kuns det mindste deraf. Der var nok

7

en Halv-Broder, som under Klims Formand havde samlet Keyserlige Rigdomme, tildeels ved at bortsælge alle Embeder og Æres-Titler, ved at tilbageholde Fyrstens Revenuer, og tildeels ved de overmaade store Skenkaser, som Fyrsten gav ham, saa ofte han, formedelst en vis Drik, hvis Brug dette sledske Dyr havde lært ham til sin egen store Fordeel, var bleven alt for meget lystig, saa at ligesom henrykt og uden for sig selv, druknet i Fryd og Glæde, han ikke var sin fulde Forstand mægtig, men feylede lit paa sine Concepter. Dette lumske Dyr blev ogsaa efterseet, og fik sin tilbørlige Løn, og Klim fik hans Penge samlede, ihvor vidt og bredt de end vare ud- og adspredte. Da Keyseren saaledes var kommen i Færd med at straffe luxerier og alle Uretfærdigheder, faldt og i Unaade det upatriotiske Dyr, som stedse ved sin Slidder-Sladder og Forestillinger havde trukket saa mangfoldige Fremmede ind i Riget, for at give dem de Rigdomme og den Ære, som tilhørte og burde tilfalde Landets Indfødte. Hvad skulde disse mange Fremmede gjøre? De skulde gjøre Vind; thi herpaa manglede der meget i Klims Rige. De oppustede ogsaa en Vind, som nær havde blæst hele Klims Rige om. Da de nu i lang Tid havde giort et rasende Uveyr, løb de bort med Keyserens Penge i Millionviis, og lod Stormen blive tilbage, hvis bedrøvelige og sørgelige Virkninger Landet endnu føler. Klim vil nu ingen fremmede Vindmagere mere have; han vil endog dempe det indenlandske Vindmagerie, og i Henseende til alle Forfremmelser allene see paa virkelige Fortienester. Men at komme tilbage igien til den bugede Proviand Forvalter, da skal han (at forstaae, førend han blev hængt) have ladet sig forlyde med, at vilde aabenbare tusinde og tusinde Renker hos andre til største Fordeel for Keyseren. Men Klim lod svare, at han desuden skulde blive nødt og tvungen til at fremsige alt hvad han vidste, saafremt der var Anstalter og Tampe i Stokhuusene. Den arme Ræv maatte da, førend han blev opklynger, fremsige alt hvad han vidste, baade løst

8

og fast, hvorved mange Betientere ved Floden fik en haanlig Straf; og der blev saa stor en Reforme ved Proviand-Gaarden, at faa eller ingen af de forrige Betientere forbleve i Tienesten.

LumskebugsSvanesang langs af Veyen og op ad Stigen. Væ mig elendige, som nu skal klynges op,

O væ min tykke Bug, o væ min arme Krop!

Ak! at mit Snyderie saaledes vorder hevnet,

At Livet en engang i mig stal blive levnet.

Hvis alle Snyderere med mig nu qualte blev,

Som havde mod Niels Klim og Dyrene brugt Kneeb, Da vilde Brændet, som saa dyrt nu sælges, blive saa dyrt, at Velstand selv ey Kulden kunde drive. Klim blev da lykkelig, og hele Folket med,

Den viise Keyser fik opnaaet sit Øyemeed;

Men om det mueligt er hver Snydere at hænge.

Det er en Sag, hvorm jeg tvivler har saa længe. Indtil jeg endelig dog selv nu klynges op.

Og strekkes jammerlig udi min tykke Krop.

Lad Kornpugerne, som Folket pine, plage Som jeg, ved Strikkerne og ende deres Dage;

Til dyre Aaringer de gjemme deres Foer,

Og alt for ofte der til fremmed Lande gaaer.

Lad dem, som Banqverot i Rigdoms Skiød tør gjøre, For at beholde alt, hvad Næsten ryer, høre

Den samme Dom, som jeg; saa Excellence-Skab I Hast forvandlet bliv til Ærens, Livets Tab.

Søg de Almisser op; som Fattige bør nyde.

Som deres Alderdom ernære skal og fryde.

Hvad gielder, at endeel af disse Penge er For de Forvaltende, som Arve-Skillinger.

Lad dem da ogsaa see, man dem kan attrapere,

Saa at de ey omsonst skal Keyseren fixere;

Saa at de ey omsonst skal pine Armod ud,

Og drive Spot med alt, Religion og Gud.

Kort: Gid hver Snydere man Strikken vilde sender: Men Spørsmal ene bliv: Hvor faaer man alt det Brænde?